

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 160/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti R., a. s., K., zastúpenej advokátom JUDr. D. B., K., vedené pod sp. zn. Rvp 11201/2012, sp. zn. Rvp 12122/2012, sp. zn. Rvp 12123/2012 a sp. zn. Rvp 12895/2012 vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Lučenec sp. zn. 21 Er 281/2010 z 20. decembra 2010, sp. zn. 13 Er 1102/2010 z 29. decembra 2010, sp. zn. 10 Er 1102/2010 zo 16. marca 2011 a sp. zn. 8 Er 1101/2010 z 26. januára 2011, postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 CoE160/2011 z 29. júna 2011, sp. zn. 2 CoE 97/2011 z 30. septembra 2011, sp. zn. 1 CoE 293/2011 z 23. júna 2011 a sp. zn. 17 CoE 149/2011 z 31. mája 2011 a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 100/2012 z 5. júna 2012, sp. zn. 3 Cdo 100/2012 z 12. júla 2012, sp. zn. 7 Cdo 29/2012 z 28. mája 2012 a sp. zn. 7 Cdo 7/2012 z 22. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti R., a. s., vedené pod sp. zn. Rvp 11201/2012, sp. zn. Rvp 12122/2012, sp. zn. Rvp 12123/2012 a sp. zn. Rvp 12895/2012 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 11201/2012.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti R., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 27. augusta 2012, 7. septembra 2012 a 19. septembra 2012 doručené sťažnosti (doplnené podaniami doručenými ústavnému súdu 8. januára 2013 a 7. februára 2013) obchodnej spoločnosti R., a. s., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie (súdny proces) podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 21 Er 281/2010 z 20. decembra 2010, sp. zn. 13 Er 1102/2010 z 29. decembra 2010, sp. zn. 10 Er 1102/2010 zo 16. marca 2011 a sp. zn. 8 Er 1101/2010 z 26. januára 2011, postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 CoE 160/2011 z 29. júna 2011, sp. zn. 2 CoE 97/2011 z 30. septembra 2011, sp. zn. 1 CoE 293/2011 z 23. júna 2011 a sp. zn. 17 CoE 149/2011 z 31. mája 2011 a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 100/2012 z 5. júna 2012, sp. zn. 3 Cdo 100/2012 z 12. júla 2012, sp. zn. 7 Cdo 29/2012 z 28. mája 2012 a sp. zn. 7 Cdo 7/2012 z 22. februára 2012.

Sťažovateľka v sťažnostiach okrem iného zhodne uvádza, že súdny exekútor na jej návrh podal na okresnom súde žiadosť o vydanie poverení na začatie exekúcií. Exekučným

titulom boli rozhodcovské rozsudky Arbitrážneho súdu K. Okresný súd právo sťažovateľky na výkon vykonateľných rozhodnutí odoprel, keď o žiadostiach exekútora rozhodol svojimi uzneseniami tak, že ich zamietol. Rozhodnutiam okresného súdu predchádzalo dožiadanie adresované súdnemu exekútorovi, aby predložil poisťnú zmluvu. Následne okresný súd vykonal preskúmanie a vyhodnotenie obsahu listín, teda dokazovanie bez ďalšej účasti sťažovateľky. Podstatou argumentácie okresného súdu pri zamietnutí žiadostí o vydanie poverení bol názor, že rozhodcovské doložky boli už v čase ich uzatvárania neprijateľnou podmienkou a ako také boli už od počiatku neplatnými v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmlúv. Rozhodcovské konania, ktorých výsledkom boli exekučné tituly, sa teda uskutočnili bez riadneho zmocnenia strany zmluvných strán a rozhodcovské rozsudky vydané v takomto konaní nemôžu byť riadnymi exekučnými titulmi na vykonanie exekúcií. V dôsledku toho považoval okresný súd exekučné tituly za materiálne nevykonateľné a absenciu tejto vlastnosti za neodstrániteľnú prekážku brániacu vo vykonaní exekúcií. Skutkové zistenia okresného súdu nemala sťažovateľka možnosť procesným spôsobom vyvrátiť, pretože exekučný súd, aj keď zjavne dokazoval, nenariadil pojednávanie. Na odvolanie sťažovateľky reagoval odvolací súd tak, že uznesenia okresného súdu svojimi uzneseniami potvrdil. Najvyšší súd uzneseniami dovolania sťažovateľky odmietol ako neprípustné.

Podstata argumentácie sťažovateľky spočíva v tvrdení, že všeobecné súdy v exekučnom konaní o jej žiadostiach o udelenie poverení rozhodli bez jej účasti, vykonali dokazovanie, ku ktorému sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť, a rozhodli bez nariadenia pojednávania. Takýto postup je podľa sťažovateľky v rozpore so zákonom. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala *„na dnes už zrušené ust. § 253 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého predseda senátu v exekučnom konaní nariadil pojednávanie, len ak to považoval za potrebné alebo ak to ustanovil zákon. Toto ustanovenie slúžilo exekučným súdom ako procesný podklad pre nenariadenie pojednávania. Platné znenie O. s. p. a EP v súčasnosti takéto ustanovenie nemá. Exekučný súd je preto povinný na vykonanie dokazovania nariadiť pojednávanie, pričom tento postup je v súlade s ustálenou judikatúrou Ústavného súdu.“*

K právnemu názoru dovolacieho súdu v otázke nariadenia pojednávania v exekučných konaniach sťažovateľka uvádza, že tento je „v priamom rozpore s ustálenou judikatúrou Ústavného súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako orgán, ktorý je taktiež orgánom ochrany nielen zákonnosti, ale aj ústavnosti, neposkytol sťažovateľke ochranu práva na prístup k súdu, práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces odmietnutím aplikácie zásad podľa vyššie cit. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 60/2004. Z tohto pohľadu sú rozhodnutia dovolacieho súdu odvolacieho súdu arbitrárne a nepreskúmateľné.“.

Označeným rozhodnutiam najvyššieho súdu sťažovateľka vytýka ich arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť pre nedostatok odôvodnenia v otázke týkajúcej sa prípadu, keď pri vydávaní poverenia na vykonanie exekúcie súd nevykonáva dokazovanie. Konkrétne sťažovateľka uvádza: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia spočíva aj v tom, že Najvyšší súd nevymedzil hranice dokazovania, teda nevymedzil, čo sa v súlade s jeho právnym názorom má považovať za dokazovanie a aký postup súdu už dokazovaním nie je.“ V závere sťažovateľka uvádza, že „Exekučné súdy mali správne vykonať riadne dokazovanie na pojednávaní podľa klasických procesných pravidiel (§ 122 a nasl. OSP), a to za účasti oboch účastníkov a na pojednávaní.“.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej sťažnosti na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že označenými postupmi a rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby označené rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a veci vrátil na ďalšie konanie a aby jej priznal úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. ...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažností sťažovateľky je namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označenými postupmi a uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré rozhodovali o jej návrhoch na vykonanie exekúcií na základe právoplatných rozhodcovských rozsudkov, v ktorých vystupovala ako oprávnená osoba. Porušenie svojich práv vidí v tom, že všeobecné súdy v exekučnom konaní o jej žiadostiach o udelenie poverení na vykonanie exekúcií rozhodli bez nariadenia pojednávania, hoci pre potreby § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych

exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) vykonávali dokazovanie, čím jej odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. V tejto súvislosti uviedla, že všeobecné sudy postupovali aj v rozpore judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 60/04), ktorú nerešpektovali, a na túto jej námietku ani neodpovedali.

1. K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 11201/2012, sp. zn. Rvp 12122/2012, sp. zn. Rvp 12123/2012 a sp. zn. Rvp 12895/2012 a z tohto vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a prihliadajúc tiež na totožnosť v osobe sťažovateľky, okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, proti ktorým jej sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd o spojení vecí, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uzneseniami okresného súdu sp. zn. 21 Er 281/2010 z 20. decembra 2010, sp. zn. 13 Er 1102/2010 z 29. decembra 2010, sp. zn. 10 Er 1102/2010 zo 16. marca 2011 a sp. zn. 8 Er 1101/2010 z 26. januára 2011

Ústava nezakotvuje ústavný súd ako jediný a výlučný orgán ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. V zmysle princípu subsidiarity formulovaného

v čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) preto nemal ústavný súd právomoc preskúmavať označené uznesenia okresného súdu, keďže právomoc rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľky, ktoré nimi údajne mali byť porušené, mal v rámci riadneho inštančného postupu a prostredníctvom odvolania krajský súd, pričom podanie odvolania sťažovateľka aj využila, hoci s nie priaznivým výsledkom.

Sťažnosti boli preto v tejto časti odmietnuté pre nedostatok právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie a rozhodnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu označených práv postupmi a uzneseniami krajského súdu sp. zn. 43 CoE160/2011 z 29. júna 2011, sp. zn. 2 CoE 97/2011 z 30. septembra 2011, sp. zn. 1 CoE 293/2011 z 23. júna 2011 a sp. zn. 17 CoE 149/2011 z 31. mája 2011

V tejto časti odôvodnenia ústavný súd uvádza, že lehoty na podanie sťažností proti uzneseniam krajského súdu považoval za zachované, a to v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, v tomto prípade vo vzťahu k uzneseniam krajského súdu (obdobne napr. I. ÚS 169/09, IV. ÚS 58/2011).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné

súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu.

Z predložených listín vyplýva, že súdny exekútor doručil žiadosti o udelenie poverení na vykonanie exekúcií v súlade s § 44 Exekučného poriadku, na základe exekučných titulov – rozhodcovských rozsudkov, ktoré vydal Arbitrážny súd K., pričom okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom podľa ustanovenia § 40 ods. 1 Exekučného poriadku vyzval súdneho exekútora na doplnenie návrhov na začatie exekúcií o poistné zmluvy. Súdny exekútor následne požiadal o uvedené listiny sťažovateľku. Po doručení poistných zmlúv a všeobecných obchodných podmienok exekútor tieto predložil okresnému súdu.

Napadnutými uzneseniami okresný súd žiadosti exekútora o udelenie poverení na exekúcie zamietol z dôvodu, že rozhodcovské doložky boli už v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou a ako také boli už od počiatku neplatné v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmluvy. Rozhodcovské konania, ktorých výsledkom boli exekučné tituly, sa teda uskutočnili bez riadneho zmocnenia strany zmluvných strán a rozhodcovské rozsudky vydané v takomto konaní nemôžu byť exekučnými titulmi na vykonanie exekúcií. V dôsledku toho považoval okresný súd exekučné tituly za materiálne nevykonateľné a absenciu tejto ich vlastnosti za neodstrániteľnú prekážku brániacu vo vykonaní exekúcií. Sťažovateľka podala proti uzneseniam okresného súdu odvolania na krajskom súde, v ktorých o. i. namietala, že napadnuté uznesenia sú nezákonné, a svoje odvolacie dôvody oprela o ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a) až f) OSP.

Krajský súd po preskúmaní odvolaní napadnutých uznesení okresného súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 214 ods. 2 OSP, pretože podľa jeho názoru nešlo o vec podľa § 214 ods. 1 OSP, dospel k záveru, že odvolania sťažovateľky nie sú dôvodné.

Krajský súd sa stotožnil s odôvodneniami uznesení okresného súdu a poukázal na Smernicu rady 93/13EHS, ako aj na judikatúru Európskeho súdneho dvora vo veci C-40/08 ASTURCOM, ktorý postupoval v súlade, resp. so zohľadnením zásady priority komunitárneho práva pred vnútroštátnou právnou úpravou, t. j. konal teda podľa

komunitárneho práva. Ako uvádza aj samotné rozhodnutie Európskeho súdneho dvora vo veci C-40/08 ASTURCOM: „Je vhodné spresniť, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 je imperatívnym ustanovením. Okrem toho treba zdôrazniť, že podľa judikatúry Súdneho dvora predmetná smernica ako celok predstavuje podľa článku 3 ods. 1 písm. t) ES opatrenie nevyhnutné na splnenie poslania zvereného Európskemu spoločenstvu a, najmä, na zvýšenie životnej úrovne a kvality života v celom Spoločenstve (rozsudok Mostaza Claro, už citovaný, bod 37). Vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú smernica 93/13 zabezpečuje, je namieste konštatovať, že článok 6 uvedenej smernice musí byť považovaný za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku. Z uvedeného vyplýva, že ak vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, musí podľa vnútroštátnych procesných pravidiel preskúmať ex offio rozpor rozhodcovskej doložky s vnútroštátnymi predpismi v oblasti verejného poriadku, musí takisto preskúmať ex offio nekalú povahu rozhodcovskej doložky v súvislosti s článkom 6 uvedenej smernice hneď, ako je súd oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri v tomto zmysle rozsudok Pannon GSM, už citovaný, bod 32).“ Z uvedeného teda vyplýva, že súd je pred samotným rozhodnutím povinný zistiť si právne a skutkové okolnosti potrebné na svoje rozhodnutie. Odôvodnenia uznesení krajského súdu nevykazujú arbitrárny charakter. Ústavný súd už judikoval, že „... judikatúra Súdneho dvora Európskej únie vychádza z predpokladu, že kontrolu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách má súd realizovať ex offio, pričom nevyhnutnosť tohto postupu je daná povahou a významom verejného záujmu, z ktorého vychádza ochrana spotrebiteľa.“ (II. ÚS 235/2012). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s takýmto prístupom a z neho plynúcim právnym názorom krajského súdu vysloveným v odvolacom konaní nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri

výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosti v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pokiaľ ide o argument sťažovateľky, že krajský súd nenariadil pojednávanie a neumožnil jej uplatnenie základných procesných práv, krajský súd uviedol, že „*ako súd odvolací prejednal vec podľa § 212 ods. 1 OSP bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP, pričom dospel k záveru, že odvolanie oprávneného nie je dôvodné*“.

Ústavný súd uvádza, že na nenariadenie pojednávania použil krajský súd zákonný dôvod a vzhľadom na charakter prerokúvanej veci nepovažoval jeho nariadenie za dôvodné. Hoci využitie zákonného dôvodu na nenariadenie pojednávania súdom nemôže byť samo osebe považované za porušenie základného práva účastníka konania, môže byť napadnuté opravným prostriedkom na súde vyššieho stupňa (k čomu v danom prípade aj došlo).

3. K namietanému porušeniu označených práv postupmi a uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 100/2012 z 5. júna 2012, sp. zn. 3 Cdo 100/2012 z 12. júla 2012, sp. zn. 7 Cdo 29/2012 z 28. mája 2012 a sp. zn. 7 Cdo 7/2012 z 22. februára 2012

Proti rozhodnutiam krajského súdu podala sťažovateľka dovolania najvyššiemu súdu, ktorý o nich rozhodol tak, že ich odmietol ako neprípustné.

Aj vo vzťahu k napadnutým uzneseniam najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie jeho právneho názoru o neprípustnosti dovolaní sa nevyznačuje arbitrárnosťou, pričom argumentácia sťažovateľky uvedená v jej sťažnostiach nie je spôsobilá spochybníť opodstatnenosť jeho záverov, ktoré vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo odôvodnil. Najvyšší súd sa tiež vysporiadal s námietkami sťažovateľky, že v danom prípade sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov [§ 237 písm. a)

OSP], že súdy zaťažili konanie tzv. inou vadou [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], že krajský súd vec nesprávne právne posúdil a tiež že postupom okresného súdu a krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Ústavný súd sa osobitne zaoberal opodstatnenosťou námietok sťažovateľky, ktorá vzhľadom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 60/04) tvrdila, že jej vec mala byť prerokovaná verejne, v jej prítomnosti, takže v konaní malo byť nariadené pojednávanie. Rovnako tvrdila, že sa nemohla vyjadriť k vykonávaným dôkazom.

Ústavný súd vychádzajúc z rozhodnutí najvyššieho súdu konštatoval, že najvyšší súd jej dal primeranú odpoveď aj na tieto námietky, keď uviedol:

„V preskúmvanej veci dospelo exekučné konanie do štádia posudzovania splnenia tých zákonom stanovených procesných predpokladov, za ktorých súd poverí exekútora vykonaním exekúcie. Dovoláním je napadnuté rozhodnutie vydané v tomto štádiu exekučného konania. Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučný súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pri tom medzitým skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titulu a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O. s. p.. V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až 124 O. s. p.) – postačujúce je totiž ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín a príloh. Vzhľadom na to sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov, za ktorých možno vyhovieť žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného. Ak teda dovolateľka

vyvodzuje existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) OSP z toho, že súdy vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, ide o námietku neopodstatnenú. Namietaným postupom súdov nebola oprávnenej znemožnená realizácia jej procesných oprávnení.“

Ako je zrejmé, ochrana práv spotrebiteľov je tiež predmetom úpravy únieového práva a rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), ktorá sa zaoberá jeho viacerými aspektmi. Na podporu svojho tvrdenia, že v súdnych konaniach, v ktorých dochádza k skúmaniu súdnej či arbitrážnej doložky v spotrebiteľských zmluvách, je súd povinný nariadiť aj pojednávanie, sťažovateľka uviedla viaceré rozsudky Súdneho dvora (C-473/00, C-40/08, C-243/08, C-137/08) v dôsledku čoho dospela k záveru, že *„Aj zo samotnej judikatúry ESD teda vyplýva povinnosť súdu rozhodovať na základe riadne vykonaného dokazovania a riadne zisteného skutkového stavu“*, v dôsledku čoho *„Tento príkaz bol exekučnými súdmi porušené pretože... riadne nezistili skutkový stav a pri jeho zisťovaní nepoužili príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a za účelom riadne vykonaného dokazovania nenariadili pojednávanie.“*

Ústavný súd konštatuje, že ak sa aj najvyšší súd v konaní o dovolaniach nezaoberal označenými rozsudkami Súdneho dvora, samo osebe to neznamená porušenie procesných práv sťažovateľky, keďže európske pravidlá ochrany spotrebiteľa môžu obsahovať odlišnú právnu úpravu, ktorá má pred vnútroštátnym právom (a súdom) prednosť a zabezpečuje lepšie procesné postavenie účastníka (v danom prípade priznaním práva na verejné prerokovanie veci a uskutočnenie dokazovania v konaní, kde dochádza k preskúmaniu doložiek v spotrebiteľských zmluvách). Vychádzajúc z uvedeného preto ústavný súd konštatuje, že identifikácia obsahovej odlišnosti únieovej a vnútroštátnej právnej úpravy počas predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti môže signalizovať možnosť porušenia základného práva účastníka súdneho konania podľa únieového práva, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné zisťovať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd preto skúmal sťažovateľkou označené rozhodnutia Súdneho dvora a konštatuje, že dokazovanie v konaní o ochrane spotrebiteľa sa spomína iba vo veci

C-137/08, pričom bod 3 výrokovej časti rozsudku z 9. novembra 2010 uvádza: „*Vnútroštátny súd musí ex offo nariadiť vykonanie dôkazov s cieľom zistiť či ustanovenie o voľbe výlučnej miestnej príslušnosti súdu nachádzajúce sa v zmluve ktorá je predmetom sporu ktorý prejednáva a ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom patrí do pôsobnosti smernice a v prípade, že je to tak posúdiť ex offo prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia.*“ Podľa sťažovateľky uvedený rozsudok potvrdzuje, že povinnosť súdu vykonať dokazovanie v zmysle uvedeného rozsudku viaže aj slovenské súdy, ktoré ju v jej veci nevykonali, a tak porušili jej práva.

Na účely overenia znenia slovenského prekladu rozsudku vo veci C-137/08 ústavný súd preskúmal aj jeho ďalšie jazykové verzie, na základe čoho bol nútený konštatovať obsahovú nesprávnosť slovenského znenia. Ako totiž vyplýva z ďalších jazykových verzií, tieto namiesto „*ex offo nariadenia dokazovania*“ uvádzajú povinnosť súdu ex offo „*nariadiť vyšetrovanie*“. Vychádzajúc z porovnania viacerých jazykových verzií rozsudku, ktoré zhodne potvrdzujú záväzok súdu ex offo nariadiť vyšetrovanie (a nie dokazovanie) na zistenie, či súdna doložka tvorí súčasť spotrebiteľskej zmluvy podliehajúcej smernici č. 93/13, si ústavný súd osvojil výklad označeného rozsudku v zmysle zodpovedajúcom jeho viacerým jazykovým verziám a použil ho pre potreby ďalšieho konania. V zmysle označeného rozsudku je podstatou záväzku vnútroštátneho súdu povinnosť ex offo zisťovania skutkového stavu (bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu členského štátu) na účely efektívnej ochrany spotrebiteľa podľa úniového práva. V tomto smere postup súdov označených sťažovateľkou zodpovedá plne smernici č. 93/13. Na základe uvedeného preto ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu pri posudzovaní splnenia podmienky § 237 písm. f) OSP ako prípustnosti dovolania nebol na ujmu označeným právam sťažovateľky na verejné pojednávanie jej veci a vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom.

Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľky v sťažnostiach ústavný súd konštatuje, že v danom prípade preto nemožno prijať záver o takej príčinnej súvislosti medzi napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a postupmi, ktoré predchádzali ich vydaniu, a v sťažnostiach označenými

právami sťažovateľky, na základe ktorej by po prijatí sťažností na ďalšie konanie bolo možné reálne dospieť k záveru o porušení týchto práv.

S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažností, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2013